

ผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานต่อความพึงพอใจของนักศึกษาในรายวิชา
บัญชีบริหารสำหรับนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการธุรกิจ)
Effects of Blended Learning Approach on Students' Satisfaction
in Management Accounting Course for Bachelor of Business
Administration Program (Business Management)

Received : 2021-03-12

Revised : 2021-05-06

Accepted : 2021-05-15

ผู้วิจัย บุญทริกา ใจกระจ่าง^{1*}

Buntarika Jaikrajang¹

buntarika.j@psu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานต่อความพึงพอใจของนักศึกษาในรายวิชาการบัญชีบริหาร มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสื่อการสอนที่มีความเหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานและวัดความพึงพอใจของผู้เรียนตามกรอบมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ออกแบบการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มวัดหลังเรียนครั้งเดียว ประชากรกลุ่มเป้าหมายคือนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการธุรกิจ) จำนวน 43 คน แบบสอบถามออนไลน์ได้พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยในอดีตและรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม 2564 (สัปดาห์ที่ 8 ภาคการศึกษา 2/2563) แบ่งเป็นการเรียนแบบในห้องเรียน 3 ครั้งและการเรียนออนไลน์รวมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ช่วยสอน 4 ครั้ง นักศึกษามีความพึงพอใจในการเรียนในห้องเรียนสูงกว่าการเรียนออนไลน์ ($\bar{X}$ =8.63 และ 8.27) สื่อการสอนที่ได้คะแนนความพึงพอใจสูงสุดสำหรับการเรียนในห้องเรียนและออนไลน์คือไฟล์นำเสนอที่ส่งให้ก่อนเรียน ($\bar{X}$ =9.08 และ 8.94) ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของกิจกรรม Active Learning 6 กิจกรรมใน 3 ด้านการเรียนรู้คือ ด้านปัญญาและความรู้ ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ พบว่านักศึกษามีระดับความพึงพอใจในกิจกรรมที่ 2 การดูคลิปวิดีโอการผลิตสินค้าและจำแนกต้นทุน ทั้ง 3 ด้านการเรียนรู้ต่ำกว่าที่ได้รับจากกิจกรรมอื่นๆ อย่างมีสาระสำคัญ โดยเฉพาะด้านความรู้และปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจเพียง 4.28 จาก 10 คะแนน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานนักศึกษายังคงมีความพึงพอใจและมีความคิดเห็นเชิงบวกหากได้ร่วมทำกิจกรรมและมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ผู้สอนและหรือระหว่างเพื่อนร่วมห้อง

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน, ความพึงพอใจของนักศึกษา, กิจกรรม Active Learning , วิชาบัญชีบริหาร

¹ ดร., หลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี
Dr. in Liberal Arts and Management

Abstract

This study determined the effect of blended learning approach on students' satisfaction in management accounting course. Two objectives are to find out suitable teaching materials used for blended learning approach and to evaluate learners' satisfaction in accordance with the 21st learning framework. The design of the study was non-randomized one shot case study design. The population size also used as sample was 43 second year students in the Bachelor Degree of Business Administration Program (Business Management). The instrument that used for the study is a self-developed online questionnaire and gathered data during Jan 2021 (Week 8th of the Semester 2/2020). Teaching approaches performed were classroom teaching and online teaching include electronic VDO Aid instruction 3 and 4 sessions, respectively. Results showed that classroom teaching achieved higher satisfaction than online teaching ($\bar{x}$ =8.63 and 8.26). Preferable teaching materials for both teaching methods were presentation files ($\bar{x}$ =9.08 and 8.94). Paired-sample t-test was performed to compare satisfaction levels of the 6 active learning activities within 3 dimensions of learning objectives: knowledge and learning; lecturer participation; and interpersonal and responsibility. Results showed that Activity 2 (Explain product costs of the assigned VDO clips from Youtube) gained lower satisfaction for all the dimensions, especially for the knowledge and learning which scored 4.28 from 10. Findings indicated that beyond blended learning method, students still satisfy and provides positive opinions for the teaching method if they could interact in class participation with teacher and/or between classmates.

Keywords : Blended learning approach, Students' satisfaction, Active Learning Activities, Management Accounting Course

บทนำ

ปัจจุบันหลักสูตรที่เปิดสอนในสถาบันการศึกษาในประเทศไทยเกือบทุกหลักสูตรเน้นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (คศ. 2000-2100) ตามปรัชญาทางการศึกษาที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะพื้นฐาน 3R และทักษะ 7C ที่รวมทักษะด้านๆ ต่างที่จำเป็นให้บัณฑิตที่จบการศึกษาเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตพร้อมสำหรับการเป็นพลเมืองในยุคศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์, 2555) ทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุดคือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) และระบบสนับสนุนการศึกษาเพื่อให้ทักษะการเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งประกอบด้วย มาตรฐานและการประเมิน (Standard and Assessments) ที่ให้ความรู้และเนื้อหาและความเชี่ยวชาญมีมาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรและการสอน (Curriculum and Instruction) ที่มุ่งเน้นให้มีการจัดการเรียนในรูปแบบสหวิทยาการ เกิดการบูรณาการนวัตกรรมการสอนในรูปแบบต่าง ๆ การพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ (Professional Development) ให้อาจารย์ผู้สอนมีความรู้และความสามารถในการสอนที่หลากหลาย และการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning Environment) (PCS, 2009 อ้างใน สุทธิวรรณ, 2560) จากทักษะต่าง ๆ ที่กล่าวมาส่งผลให้อาจารย์ผู้สอนต้องมีการปรับรูปแบบการสอนจากเดิมที่เน้นบรรยายเป็นการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริงด้วยวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย มีการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ร่วมหรือประกอบการสอน และประยุกต์ใช้แนวคิดด้านจิตวิทยาการสอนควบคู่กับความรู้ศาสตร์ที่ตนเองรับผิดชอบ สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ของสถาบันการศึกษาชั้นนำหลายแห่งที่มุ่งเน้นให้มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนทำกิจกรรมหรือปฏิบัติที่หลากหลาย (Active Learning) ทั้งในและนอกห้องเรียน สำหรับในห้องเรียนการจัดการเรียนการสอนจะเน้นการเรียนรู้แบบเชิงรุกผสมผสานกับการบรรยายโดยมีการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ (Problem-based Learning) การใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning) และการเรียนรู้โดยการบริการสังคม (Service Learning) และมีการจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่บูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning: WIL) ผ่านการฝึกงานและสหกิจ และจากสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ในช่วงปลายปี 2563-ต้นปี 2564 ที่ผ่าน ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาดำเนินการได้อย่างไม่เต็มที่ รัฐบาลได้มีการประกาศปิดการเรียนการสอนในห้องเรียน (Offline) และปรับเป็นการสอนแบบเป็นออนไลน์ (Online) ซึ่งทำให้มีข้อสงสัยถึงคุณภาพการสอนออนไลน์ที่ประสิทธิภาพอาจไม่เทียบเท่ากับการสอนในห้องเรียน และอาจทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนอาจต้องไปด้วยปัจจัยด้านเทคโนโลยี กระบวนการถ่ายทอดความรู้ของผู้สอน และปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เรียน (Kayii และ Dambo, 2018; ไทยรัฐออนไลน์, 2564)

จากแนวคิดการจัดการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ให้ลดชั่วโมงการบรรยายในห้องเรียน อาจารย์ผู้สอนต้องปรับกระบวนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย เทคนิคและเครื่องมือที่อาจารย์ผู้สอนสามารถนำประยุกต์ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นในรูปแบบการเรียนรู้ผ่านสื่ออื่น ๆ เช่น Web based Learning, CAI, E-book และผ่านการเครื่องมือสื่อสารในลักษณะ Social Learning เช่น Facebook และระบบไลน์ (สุสันหา และ คณะ, 2558) ซึ่งสามารถพัฒนาทักษะที่พึงประสงค์ของพลเมืองศตวรรษที่ 21 ทั้งของผู้เรียนและอาจารย์ผู้สอนในด้านทักษะคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและความรู้เท่าทันด้านการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ที่การจัดการเรียนการสอนจะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีการสอนผสมระหว่างการสอนแบบ Fact-to-Face และการสอนและทำกิจกรรมออนไลน์ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาสนับสนุนการปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมระหว่างผู้สอนและผู้เรียน (Dzakiria et al., 2012) รวมถึงใช้รูปแบบการสอน

ที่หลากหลาย พัฒนาความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม และมีการวัดและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ (Graham, 2006; Vaughan, 2014) แม้จะมีงานวิจัยด้านการศึกษายืนยันว่าการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สามารถทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างจากรูปแบบการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ (สุวัฒน์, 2557) แต่งานที่เกี่ยวข้องกับการวัดประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานทั้งในระบบในห้องเรียนและระบบออนไลน์ในบริบทนักศึกษาต่างจังหวัดยังมีน้อย และอาจารย์ผู้สอนควรมีการประเมินความพึงพอใจรูปแบบการสอนในมุมมองของผู้เรียนร่วมด้วย

งานวิจัยชิ้นนี้อาจารย์ผู้สอนได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับการเรียนในแบบผสมผสานสำหรับการเรียนในห้องเรียนและการเรียนออนไลน์ในรายวิชาการบัญชีบริหารที่สอดคล้องกับทักษะที่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และเพื่อประเมินระดับความพึงพอใจกิจกรรมที่พัฒนาในมุมมองด้านความรู้และปัญหา ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ผู้สอน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ งานวิจัยจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสื่อการสอนที่มีความเหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน และเพื่อวัดระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในรายวิชาบัญชีบริหารสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการธุรกิจ) คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี

วิธีการวิจัย

งานวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานต่อความพึงพอใจของนักศึกษาในรายวิชาบัญชีบริหารสำหรับนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการธุรกิจ) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ออกแบบการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มวัดหลังเรียนครั้งเดียว (The One-Group Posttest Only Design) (Sekaran และ Bougie, 2016) มีรายละเอียดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การพัฒนาเครื่องมือวิจัย วิธีการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง : ประชากรทั้งหมดคือกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาชั้นปีที่ 2 หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการธุรกิจ) คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานีที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการบัญชีบริหารในภาคการศึกษาที่ 2/2563 ทั้งหมดจำนวน 43 คน นักศึกษากลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มเรียนที่มีการเรียนทั้งในห้องเรียนและเรียนออนไลน์ระหว่างการเรียนสัปดาห์ที่ 1-7 (พฤศจิกายน 2563-มกราคม 2564) จากการประกาศหยุดการเรียนการสอนในห้องเรียนจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ส่งผลให้อาจารย์ผู้สอนต้องปรับรูปแบบการสอนเป็นแบบผสมผสาน (Blended Learning) และทุกคนมีประสบการณ์การเรียนออนไลน์มาแล้วในภาคการศึกษาที่ 1/2563 ทำให้มีความพร้อมด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต และมีพื้นฐานความรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระดับเดียวกัน

การพัฒนาเครื่องมือวิจัย : ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน และได้พัฒนา

(1) **ชุดกิจกรรม** ชุดกิจกรรมที่พัฒนาสอดคล้องตามแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานของการศึกษาการบัญชีที่พร้อมพร และคณะ (2563) ได้สรุปจากงานวิจัยในอดีต กล่าวคือมีการผสมผสานระหว่างการเรียนในชั้นเรียนและการเรียนออนไลน์ การเรียนผ่านคอมพิวเตอร์หรือเว็บช่วยสอน และมีการนำเทคโนโลยีและการสื่อสารมาช่วย เนื้อหากับคำอธิบายรายวิชาการบัญชีบริหารจำนวน 5 บทเรียน คือ บทที่ 1-2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบัญชีบริหาร บทที่ 3 การจำแนกต้นทุนผลิตภัณฑ์ บทที่ 4 ระบบต้นทุนงาน และบทที่ 5 ระบบต้นทุนกระบวนการ แบ่งกิจกรรมออกเป็น 6 กิจกรรม ดังนี้

ตารางที่ 1 ชุดกิจกรรมที่พัฒนา

เนื้อหา	รูปแบบการเรียนรู้	รายละเอียดชุดกิจกรรม
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบัญชีบริหาร	สัปดาห์ที่ 3 เรียนออนไลน์	กิจกรรมที่ 1 : ให้นักศึกษาเลือกสินค้าที่สนใจพร้อมเขียนวิเคราะห์องค์ประกอบของสินค้าตามแนวคิดต้นทุนผลิตภัณฑ์ แนวคิดพฤติกรรมต้นทุนและอื่น ๆ (งานเดี่ยว)
ความรู้เบื้องต้นและการแยกประเภท	สัปดาห์ที่ 4 เรียนในห้องเรียน	กิจกรรมที่ 2 : คู่มือการทำเค้กสัมนานัม และให้เขียนขั้นตอนการทำและต้นทุนที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนวิเคราะห์ต้นทุนตามแนวคิดต้นทุนผลิตภัณฑ์ (งานเดี่ยว)
ต้นทุนผลิตภัณฑ์ในระบบต้นทุนงาน	สัปดาห์ที่ 5 คลิป MOOC	กิจกรรมที่ 3 : ให้นักศึกษาหาคลิปวิดีโอการผลิตสินค้าที่ตนเองสนใจ และใส่เสียงบรรยายภาพเพื่อวิเคราะห์ต้นทุนตามระบบต้นทุนงาน (งานกลุ่ม)
การโอนปิดผลต่างค่าใช้จ่ายการผลิต จัดสรรเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายจริง	สัปดาห์ที่ 6 เรียนออนไลน์	กิจกรรมที่ 4 : อาจารย์ยกตัวอย่างประเภทค่าใช้จ่ายการผลิตและแนวทางการจัดสรรต้นทุนค่าใช้จ่ายการผลิต และให้นักศึกษาออกแบบโจทย์การผลิตสินค้า การหาเกณฑ์การปันส่วนต้นทุนที่เหมาะสมและบันทึกบัญชีตามตัวอย่างในเอกสารประกอบการบรรยาย (งานกลุ่ม)
ความรู้เบื้องต้นของระบบต้นทุนกระบวนการ	สัปดาห์ที่ 7 เรียนออนไลน์	กิจกรรมที่ 5 : ให้นักศึกษาเลือกอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าที่สนใจ เขียนกระบวนการผลิตแต่ละแผนก พร้อมจัดทำสรุปต้นทุนที่เกิดขึ้นในรายงานต้นทุนการผลิต (งานเดี่ยว)
รูปแบบการผลิตสินค้าแบบคู่ขนานและแบบตามลำดับ	สัปดาห์ที่ 7 เรียนออนไลน์	กิจกรรมที่ 6 : ศึกษาข้อมูลจากอุตสาหกรรมการผลิตที่ศึกษา เขียนรูปแบบการผลิตแบบคู่ขนานและแบบตามลำดับ พร้อมอธิบายจำนวนรายงานต้นทุนการผลิตที่ต้องจัดทำ (งานเดี่ยว)

(2) แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน รายละเอียดของเครื่องมือประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เช่น เพศ อายุ เกรดเฉลี่ย ภูมิสำเนา เครือข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์ที่ใช้เรียนออนไลน์ ตอนที่ 2 ระดับความพอใจและความมีประโยชน์ต่อกิจกรรมการเรียนรู้วิธีการสอน และสื่อการสอนที่ใช้ และตอนที่ 3 ประเมินระดับความพอใจในประสิทธิภาพในกิจกรรมตามการพัฒนาทักษะผู้เรียนตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้รายวิชา 3 มุมมองคือ ด้านความรู้และปัญหา การมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ผู้สอน และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

(3) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) มีระดับคะแนนดังต่อไปนี้

- คะแนน +1 สำหรับข้อคำถามความพึงพอใจที่แน่ใจว่าได้ตรงตามเนื้อหา
 คะแนน 0 สำหรับข้อคำถามความพึงพอใจที่ไม่แน่ใจว่าได้ตรงตามเนื้อหา
 คะแนน -1 สำหรับข้อคำถามความพึงพอใจที่แน่ใจว่าไม่ตรงตามเนื้อหา

ผลการพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามก็นำผลการพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล : ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่득จากการวิจัยในชั้นเรียน แจ้งการนำเสนอผลการศึกษาในภาพรวมและให้ตอบแบบสอบถามโดยสมัครใจ จากนั้นได้ส่งไฟล์แบบสอบถามให้ผู้เรียนประเมินระดับความพึงพอใจด้วยความสมัครใจ ภายในระยะเวลาในการส่ง 15 วัน
2. นำไฟล์แบบสอบถามที่ได้รับตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วน และหากไม่ครบถ้วนจะแจ้งกลับไปให้ผู้ตอบแบบสอบถาม และให้ส่งแบบสอบถามกลับมาอีกครั้งภายใน 7 วัน
3. นำไฟล์ข้อมูลที่ได้รับมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ในขั้นสุดท้าย ลงรหัสเพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ความพึงพอใจจากคะแนนระดับความพึงพอใจของนักศึกษา 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้และปัญญา 2) การมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ผู้สอน และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ คำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แปลความหมายระดับความพึงพอใจโดยใช้เกณฑ์ของ Rodriguez (2014) ที่ใช้มาตรวัด 10 ระดับสำหรับการประเมินวัดความพึงพอใจ มาตราวัดระดับ 10 = พอใจมากที่สุด และ 0 = ไม่พอใจที่สุด ตามลำดับ
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจในสื่อการสอนและรูปแบบการสอน และระดับความพึงพอใจกิจกรรมที่ใช้ประกอบการสอนในมุมมอง 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้และปัญญา 2) การมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ผู้สอน และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ใช้สถิติ Paired Sample T-test ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป

นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 43 คนมีอายุเฉลี่ย 19.8 ปี 2 ใน 3 เป็นเพศหญิง มีพื้นฐานการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสายศิลป์-คำนวณมากที่สุด (15 คนหรือร้อยละ 34.9) รองลงมาคือสายศิลป์-ภาษา (13 คนหรือร้อยละ 30.2) และสายวิทย์-คณิต (12 คนหรือร้อยละ 27.9) ที่เหลือเป็นจบการศึกษาระดับ ปวช. ตามลำดับ มีเกรดเฉลี่ยสะสม 3.02 ส่วนใหญ่เรียนออนไลน์ ณ บ้านพักภูมิลำเนา อุปกรณ์การเรียนที่ใช้ในการเรียนออนไลน์มากที่สุดคือโทรศัพท์มือถือ (35 คนหรือร้อยละ 81.4) ในจำนวนนี้ 12 คนใช้อุปกรณ์อื่นร่วมด้วยกับโทรศัพท์มือถือ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตลอด 7 สัปดาห์ที่ศึกษามีการสอนในห้องเรียน 3 สัปดาห์คือสัปดาห์ที่ 1-2 และ 4 และสอนออนไลน์สัปดาห์ที่ 3, 5-7 ตามลำดับ

ความพึงพอใจในรูปแบบการสอนและสื่อการสอน

ด้านรูปแบบการสอน พบว่าสำหรับจัดการเรียนในห้องเรียน (สัปดาห์ที่ 1-2 และ 4) และการเรียนออนไลน์ (สัปดาห์ที่ 3 และ 5-7) มีระดับความพึงพอใจ $\bar{X}$ =8.5-8.76 และ $\bar{X}$ =8.09-8.57 ตามลำดับ ทั้งนี้

ระดับความพึงพอใจของทั้ง 2 รูปแบบการเรียนไม่แตกต่างกันมากนักโดยเฉพาะการเรียนในสัปดาห์ที่ 7 ($\bar{X}=8.57$) เป็นไปได้ว่านักศึกษาสามารถปรับตัวในการเรียนออนไลน์ได้ดีขึ้น ผลการศึกษาสอดคล้องกับ สุสันหา และ คณะ (2558) และวัชรวิติ (2562) ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีการบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การค้นคว้าด้วยตนเองผ่านระบบงานกลุ่มและงานเดี่ยว บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อวิธีการสอนในระดับมากถึงมากที่สุดทั้งโดยรวมและในแต่ละวิธีการเรียนรู้ และ Kayii และ Dambo (2018) พบว่าการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานช่วยเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้แก่ ผู้เรียนโดยการเรียนรู้ออนไลน์จะทำให้มีความยืดหยุ่นและสะดวกในการทบทวนบทเรียนและยังได้มีการมี ปฏิสัมพันธ์และได้รับประโยชน์จากเรียนแบบ Fact-to-Face เช่นเดิม ดังนั้นจึงส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยอีกหลายชิ้นสนับสนุนประโยชน์เชิงบวกแก่ผู้เรียนจากการเรียนแบบ ผสมผสานที่มีอ้างอิงใน Kayii และ Dambo (2018) เช่น Abbaszadeh et al. (2011) Obiedat et al. (2014) Lin และ Chiang (2017)

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจสื่อการสอนที่ใช้ 3 ประเภทคือ ไฟล้นำเสนอฉบับที่ ส่งให้ก่อนเรียน ไฟล้นำเสนอฉบับที่ใช้เรียนและส่งกลับให้หลังเรียน และคลิปวิดีโอสรุปเนื้อหาการสอน พบ ว่าในสัปดาห์ที่ 1-2 นักศึกษามีระดับความพึงพอใจในไฟล้นำเสนอฉบับที่ส่งให้ก่อนเรียน ($\bar{X}=9.05$ และ 8.01, $t=4.236$, $p=0.000$) และไฟล้นำเสนอฉบับที่ใช้เรียนที่มีการเขียนเพิ่มเติมและส่งให้กลับหลังเรียน ($\bar{X}=8.95$ และ 8.01, $t=3.840$, $p=0.000$) มากกว่าคลิปวิดีโอสรุปเนื้อหาการสอนที่จัดทำและส่งให้หลังเรียน สัปดาห์ที่ 3 นักศึกษามีระดับความพึงพอใจในสื่อการสอนไฟล้นำเสนอฉบับก่อนเรียน ($\bar{X}=9.00$ และ 8.40, $t=3.032$, $p=0.004$) และฉบับที่ใช้เรียน ($\bar{X}=9.05$ และ 8.40, $t=3.389$, $p=0.002$) มากกว่าคลิปวิดีโอสรุป เนื้อหา สัปดาห์ที่ 4 เป็นสัปดาห์เดียวที่มีการใช้คลิปวิดีโอประกอบการสอน อย่างไรก็ตามนักศึกษายังคงมี ระดับความพึงพอใจในสื่อการสอนไฟล้นำเสนอฉบับก่อนเรียน ($\bar{X}=9.11$ และ 8.34, $t=4.698$, $p=0.000$) และฉบับที่ใช้เรียน ($\bar{X}=9.08$ และ 8.34, $t=4.624$, $p=0.000$) มากกว่าคลิปวิดีโอที่ใช้ประกอบการสอน สัปดาห์ที่ 5 เป็นการใช้บทเรียนวิดีโอช่วยสอนที่พัฒนาในระบบ PSU-MOOC เพื่อทบทวนเนื้อหาและไม่มี การใช้สื่อการสอนชนิดอื่นมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 8.06

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของสื่อการสอนที่ใช้ในแต่ละสัปดาห์

สื่อการสอนที่ใช้	รูปแบบการสอนแต่ละสัปดาห์					
	1-2	3	4	5	6	7
	บรรยาย	ออนไลน์	บรรยาย	ออนไลน์	ออนไลน์	ออนไลน์
ไฟล้นำเสนอที่ส่งให้ก่อนเรียนและ ไฟล้นำเสนอที่ส่งให้หลังเรียน	0.813	-0.627	0.329	ใช้คลิปวิดีโอ ช่วยสอนอย่าง	0.408	2.476*
ไฟล้นำเสนอที่ส่งให้ก่อนเรียนและ คลิปวิดีโอสรุปเนื้อหาหลังเรียน	4.236***	3.032**		เดี่ยว	3.949***	4.020***
ไฟล้นำเสนอที่ส่งให้หลังเรียนและ คลิปวิดีโอสรุปเนื้อหาหลังเรียน	3.840***	3.389**			2.500*	3.213**
ไฟล้นำเสนอที่ส่งให้ก่อนเรียนและ คลิปวิดีโอที่ใช้ประกอบการสอน			4.698***			
ไฟล้นำเสนอที่ส่งให้หลังเรียนและ คลิปวิดีโอที่ใช้ประกอบการสอน			4.624***			

*** $p \leq 0.000$; ** $p \leq 0.01$; * $p \leq 0.05$

สัปดาห์ที่ 6 เป็นการฝึกปฏิบัติทำแบบฝึกหัดพบว่านักศึกษายังคงมีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจต่อการสอนไฟล์นำเสนอฉบับก่อนเรียน ($\bar{X}$ =8.76 และ 7.67, $t=3.949$, $p=0.000$) และฉบับที่ใช้เรียน ($\bar{X}$ =8.66 และ 7.67, $t=2.500$, $p=0.017$) มากกว่าคลิปวิดีโอสรุปเนื้อหา และสำหรับสัปดาห์ที่ 7 นักศึกษามีระดับความพึงพอใจในการสอนไฟล์นำเสนอฉบับก่อนเรียนมากกว่าฉบับที่ใช้เรียน ($\bar{X}$ =9.05 และ 8.81, $t=2.476$, $p=0.018$) และคลิปวิดีโอสรุปเนื้อหาการสอน ($\bar{X}$ =9.05 และ 8.12, $t=4.020$, $p=0.000$) ในขณะที่มีระดับความพึงพอใจในการสอนไฟล์นำเสนอฉบับที่ใช้เรียน มากกว่าคลิปวิดีโอสรุปเนื้อหา ($\bar{X}$ =8.81 และ 8.12, $t=3.213$, $p=0.003$) ตามลำดับ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้สื่อการสอนสำหรับการเรียนออนไลน์ (ชนพรณ, 2554) คอมพิวเตอร์ช่วยสอน E-learning หรือคลิปวิดีโอสรุปการสอนไม่เป็นที่ยอมรับจากนักศึกษาเมื่อเปรียบเทียบกับการสอนบรรยายโดยใช้ไฟล์นำเสนอ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Grieve et al. (2016) พบว่าการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนในระบบ E-learning ควรใช้เพื่อลดภาระการเตรียมสอนในกรณีที่ผู้สอนติดภาระกิจไม่สามารถเข้าสอนได้ และเพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง และไม่ควรใช้แทนที่การสอนแบบ Fact-to-Face แต่เป็นการช่วยเพิ่มช่องทางให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองและเลือกใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมในแต่ละการเรียนรู้ (Kayii และ Dambo, 2018) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะของรายวิชาบัญชีบริหารซึ่งต้องอาศัยการทบทวนผ่านไฟล์นำเสนอที่สามารถพิมพ์ออกมาเขียนทบทวนได้มากกว่าการดูผ่านคลิปวิดีโอ ปัจจัยด้านความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคนด้านเวลาที่จำกัด (วิทยา และ คณะ, 2563) และความเสถียรของสัญญาณอินเทอร์เน็ต (สิริพร, 2563) เนื่องจากแต่ละรายวิชามีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ทำให้นักศึกษาต้องแบ่งสรรเวลาสำหรับรายวิชาอื่นไม่สามารถมาดูคลิปวิดีโอที่อาจารย์ส่งให้หลังเรียนได้ (เมธาวิ และกรกฎ, 2561)

ระดับความพึงพอใจกิจกรรมการสอนตามทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

จากการเปรียบเทียบทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีความสอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านทักษะทางความรู้และปัญญา ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบใน 6 กิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนา (รายละเอียดดังตารางที่ 1) พบว่าเฉพาะกิจกรรมที่ 1 เท่านั้นที่นักศึกษามีระดับความพึงพอใจด้านความรู้และปัญญามากกว่ากิจกรรมที่ 2 ($\bar{X}$ =9.01 และ 4.28, $t=15.022$, $p=0.000$) ในขณะที่นักศึกษามีระดับความพึงพอใจด้านความรู้และปัญญาน้อยกว่าที่ได้รับในกิจกรรมที่ 3 ($\bar{X}$ =4.28 และ 8.55, $t=-37.164$, $p=0.000$) กิจกรรมที่ 4 ($\bar{X}$ =4.28 และ 8.57, $t=-38.086$, $p=0.000$), กิจกรรมที่ 5 ($\bar{X}$ =4.28 และ 8.62, $t=-39.411$, $p=0.000$) และกิจกรรมที่ 6 ($\bar{X}$ =4.28 และ 8.54, $t=-41.556$, $p=0.000$) ตามลำดับ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ผู้สอนซึ่งแบ่งออกเป็น 3 มุมมอง คือ พบว่านักศึกษามีระดับความพึงพอใจการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในกิจกรรมที่ 2 น้อยกว่าที่ได้รับในกิจกรรมที่ 3 ($\bar{X}$ =8.36 และ 8.72, $t=-2.146$, $p=0.038$) และกิจกรรมที่ 6 ($\bar{X}$ =8.36 และ 8.66, $t=-2.41$, $p=0.020$) ตามลำดับ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ นักศึกษามีระดับความพึงพอใจด้านความสัมพันธ์ ในกิจกรรมที่ 2 น้อยกว่าที่ได้รับในกิจกรรมที่ 5 3 ($\bar{X}$ =8.47 และ 8.82, $t=-3.989$, $p=0.000$) และกิจกรรมที่ 6 ($\bar{X}$ =8.47 และ 8.67, $t=-2.504$, $p=0.016$) ตามลำดับ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงระดับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจด้านความสัมพันธ์ ที่ค่อนข้างสูง แม้จะแตกต่างในกิจกรรมที่พัฒนา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Vaughan (2014) ที่พบว่าการเรียนการสอนแบบผสมผสานทำให้ผู้เรียนเรียนรู้การทำงานเป็นทีม พัฒนาความคิดอย่างมีวิจารณญาณ และมีทักษะด้านการใช้ระบบสารสนเทศมากขึ้น เช่นเดียวกับที่พบในผลการศึกษาของเมธาวิ และกรกฎ (2561) ที่พบว่าการเรียนออนไลน์ทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนมากขึ้น ในขณะที่ต้องใช้วิจารณญาณในการตรวจสอบข้อมูลที่สืบค้นจากสื่อออนไลน์เพื่อป้องกันการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่น่าเชื่อถือ

สรุปผลการวิจัย

- นักศึกษามีระดับความพึงพอใจในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนและออนไลน์ไม่แตกต่างกัน
- สื่อการสอนที่นักศึกษาพึงพอใจในการใช้เรียนในห้องเรียนและออนไลน์มากที่สุดคือไฟล์นำเสนอฉบับที่ส่งให้ก่อนเรียน รองลงมาคือไฟล์นำเสนอฉบับที่ใช้เรียนและส่งให้หลังเรียน และคลิปวิดีโอสรุปการสอนหรือคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ตามลำดับ
- กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานกิจกรรมที่ 2 การดูคลิปวิดีโอจาก Youtube เท่านั้นที่นักศึกษาเห็นว่าได้รับความรู้และปัญหา การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบน้อยกว่าที่ได้รับจากกิจกรรมอื่น ๆ ที่ทำ
- งานวิจัยในอนาคตควรศึกษาเพิ่มเติมในเชิงคุณภาพในผลของการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในแต่ละด้านและเปลี่ยนรูปแบบการวิจัยที่มีทั้งการวัดผลก่อนเรียน (Pre-test) และวัดผลหลังเรียน (Post-test)

คำขอบคุณ

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิพินต์ สุขบุญพันธ์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่สำหรับคำแนะนำการวิจัยในชั้นเรียนที่มีประโยชน์ ขอขอบคุณคณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี ที่จัดอบรมให้ความรู้และส่งเสริมให้มีการทำวิจัยในชั้นเรียน และขอขอบคุณนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการธุรกิจ) ชั้นปีที่ 2 ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามประเมินการสอน

บรรณานุกรม

- ไทยรัฐออนไลน์. 2564. โควิดรุกรานการศึกษา ปิดโรงเรียน 2 รอบ 90 วัน ผู้จัดการเรียนรู้ได้ก้อยหนัก. ออนไลน์จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/2022537>. วันที่สืบค้น 31 มกราคม 2564.
- ธนพรรณ ทรัพย์ธนาตล. 2554. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. *วารสาร Veridian E-Journal*. 4(1), 652-666.
- พร้อมพร ภูวดิน คุณากร ไวยวุฒิ และสุมาลี เอกพล. 2563. การศึกษาทางการบัญชีกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในการเรียนแบบผสมผสาน. งานประชุมและสัมมนาวิชาการระดับชาติด้านการศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วันที่ 24-25 กรกฎาคม 2563 ณ สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. 97-113.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2561. รายงานผลการดำเนินงานของอธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (มิถุนายน 2555-พฤษภาคม 2561), 1-14.
- เมธาวี จำเนียร และกรกฎ จำเนียร. 2561. ประโยชน์ ปัญหา และแนวทางแก้ไขการใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของโรงเรียนในจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารราชพฤกษ์*. 16(3), 113-121.
- วัชรวิไล ตั้งคุปตานนท์. 2563. ผลการประยุกต์ใช้การเรียนแบบผสมผสานในระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. The 8th PSU Education Conference. ศูนย์ประชุมนานาชาติฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา วันที่ 12-13 ธันวาคม 2562, 478.
- วิทยา วาโย อภิธี เจริญกุล ฉัตรสุตา กานกายนันต์ และจรรยา คนใหญ่. 2563. การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*. 14(34), 285-298.
- สิริพร อินทสนธิ์. 2563. โควิด-19: กับการเรียนการสอนออนไลน์ กรณีศึกษา รายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บ. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*. 22(2), 203-214.
- สุธีวรรณ ตันติวรจนวงศ์. 2560. ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสาร Veridian E-Journal*. 10(2), 2843-2853.
- สุวัฒน์ บรรลือ. 2557. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*. 11(2), 250-260.
- สุสันหา ยิ้มแย้ม อำไพ จารุวัชรพาณิชย์กุล จันทรัตน์ เจริญสันติ อภิรัช อินทรางกูร ณ อยู่ยหา ปิยะนุช ชูโต และนงลักษณ์ เฉลิมสุข. 2558. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารพยาบาล*. 42 (ฉบับพิเศษ), 129-140.
- Dzakiria, H., Wahab, M.S.D. and Abdul Rahman, H.D. 2012. *Action Research on Blended Learning Transformative Potential in Higher Education-Learners' Perspective. Business and Management Research*. 1(2): 247-254.
- Graham, C.R. 2006. Blended Learning Systems: Definitions, Current Trends, and Future Directions. In C. Bonk & C. Graham (Eds.), *The Handbook of Blended Learning: Global Perspectives, Local Designs*. San Francisco: Pfeiffer.

- Kayii, N.E. and Dambo, B. I. 2018. Effect of Blended Learning Approach on Business Education Students' Achievement in Elements of Business Management in Rivers State University. *International Journal of Innovative Information Systems & Technology Research*. 6(1), 38-48.
- Rodriguez, M. (2014). *The Origin and Development of Rating Scales*. Online from <http://www.edmeasurement.net/resources/rodriguez2016-origin-of-rating-scales.pdf>. Retrieved on Jan, 2021.
- Sekaran, U. and Bougie, R. 2016. *Research Methods for Business: A Skill-Building Approach*. 7th Edition. John Wiley & Sons. United Kingdom.
- Vaughan, N. 2014. Student Engagement and Blended Learning: Making the Assessment Connection. *Education Sciences*. 4, 247-264.